

DE LEGALITEIT VAN DE
INTERNATIONAALRECHTELIJKE
RECHTVAARDIGINGSGRONDEN VOOR
DE WESTERSE INTERVENTIES IN SYRIË
EN IRAK

STARTPUNT

- In beginsel art. 2 (4) HVN: geweldsverbod interstatelijke betrekkingen
- Uitzonderingen:
 - Het recht op zelfverdediging
 - Interventie op uitnodiging
 - Responsibility to Protect
 - Humanitaire interventie

HET RECHT OP ZELFVERDEDIGING IN HET
ALGEMEEN TEGEN IS IN DE SYRISCHE CRISIS

IN BEGINSEL: GEWELDSVERBOD

- Art. 2 (3) HVN: vreedzame middelen
- Art. 2 (4) HVN: Operaties op het Syrische grondgebied zonder toestemming van Syrië o.a.:
 - Langdurige bombardementen op grote schaal
 - Schade in het Syrische grondgebied
 - Enorm slachtofferaantal, waaronder burgers met Syrische nationaliteit

Conclusie: Art. 2 (4) HVN geschonden, dus uitzondering nodig

STRIKT RECHT OP ZELFVERDEDIGING IN HET ALGEMEEN T.A.V. NIET-STATELIJKE ACTOREN: TRADITIONELE BENADERING

- Effectieve controletest (*Nicaragua case*)
 - Effectieve controle over militaire of paramilitaire operaties
 - Substantiële betrokkenheid van territoriale staat
- Conclusie: Moeilijk aan te tonen in de Syrische situatie, want:
- 1) Daden van IS niet volledig afhankelijk van Syrië
 - 2) Niet onder instructies of effectieve controle: Syrië bevecht IS

UITGEBREID RECHT OP ZELFVERDEDIGING IN HET ALGEMEEN T.A.V. NIET-STATELIJKE ACTOREN: ONBEKWAAMHEIDSTHEORIE?

- Onbekwaamheidstheorie t.a.v. niet-statelijke actoren
 - 1) Mogelijkheid tot samenwerking met thuisstaat
 - 2) Toestemming vragen voor gebruik van geweld→ Indien onwillige of onbekwame reactie van thuisstaat geweld zonder toerekenbaarheid mogelijk

Conclusie: Moeilijk aan te tonen in de Syrische situatie, want:

- 1) Syrië bevecht IS
- 2) Het wilt samenwerken met staten
- 3) Te vroeg om deze theorie te gebruiken door onvoldoende statenpraktijk en *opinio iuris* (enkel VS, Canada, Australië en Turkije)

UITGEBREID RECHT OP ZELFVERDEDIGING IN HET ALGEMEEN T.A.V. NIET-STATELIJKE ACTOREN: RICHTPUNT GEWELD?

- IS is het richtpunt, niet de thuisstaat
- Conclusie: moeilijk te gebruiken, want:
 - 1) Bombardementen op het Syrische territorium
 - 2) O.a. enkel aangehaald door het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Denemarken, Frankrijk en Duitsland, dus afwezigheid brede statenpraktijk en *opinio iuris*

UITGEBREID RECHT VOLGENS VN- VEILIGHEIDSRAAD?

- Nee, want:
 - 1) Benadrukt coördinatie van acties, respect voor soevereiniteit, territoriale integriteit en politieke onafhankelijkheid
 - 2) Bedreiging vrede en veiligheid, niet gewapende aanval

CONCLUSIE RECHT OP ZELFVERDEDIGING IN HET ALGEMEEN T.A.V. NIET-STATELIJKE ACTOREN

- Het recht op zelfverdediging kan in de eerste plaats niet ingeroepen worden, want:
 - Strikte interpretatie blijft: op basis van traditionele benadering zijn daden van IS niet toerekenbaar aan Syrië
 - Zelfs indien uitgebreide onbekwaamheidstheorie: niet onwillig of onbekwaam

RECHT OP INDIVIDUELE ZELFVERDEDIGING: VOORWAARDEN

- Gewapende aanval
- Noodzakelijkheid & Proportionaliteit
- Rapportageplicht aan de VN-Veiligheidsraad
- O.a. ingeroepen door VS, Verenigd Koninkrijk, Turkije en Canada

RECHT OP INDIVIDUELE ZELFVERDEDIGING: TOEPASSING

- Eerder geen gewapende aanvallen, want:
 - 1) Syrië heeft IS niet naar andere staten gezonden
 - 2) De acties zouden een bepaalde schaal en effect moeten hebben
 - Gebrek aan criteria voor determinatie
 - Staten lijken andere invulling te geven (vb. Irak beroept zich hier niet op)
- Eerder geen noodzakelijkheid & proportionaliteit, want:
 - 1) Het gaat niet om gewapende aanvallen
- Rapportageplicht wel voldaan
- Conclusie: individuele recht op zelfverdediging kan niet ingeroepen worden, want de voorwaarden zijn niet cumulatief voldaan

RECHT OP COLLECTIEVE ZELFVERDEDIGING TER ONDERSTEUNING VAN IRAK: VOORWAARDEN

- Gewapende aanval
- Noodzakelijkheid & Proportionaliteit
- Rapportageplicht aan de VN-Veiligheidsraad
- Slachtofferstaat moet zichzelf slachtoffer van een gewapende aanval verklaren
- Slachtofferstaat moet om militaire hulp vragen als reactie hierop
- O.a. ingeroepen door: België, Duitsland, Nederland, Noorwegen,...

RECHT OP COLLECTIEVE ZELFVERDEDIGING TER ONDERSTEUNING VAN IRAK: TOEPASSING

- Moeilijke determinatie gewapende aanval, want:
 - 1) Syrië heeft IS niet naar andere staten gezonden
 - 2) Gebrek aan duidelijke criteria voor het bepalen van schaal en effect
 - 3) Verwarring anticipatieve, preëemptieve en preventieve zelfverdediging
- Eerder wel noodzakelijkheid & proportioneel:
 - 1) Noodzakelijk: vreedzame maatregelen werken niet (vb. Annan Plan)
 - 2) Proportioneel: verlies controle over gebieden + groot slachtofferaantal
- Rapportageplicht is voldaan
- Irak verklaart zichzelf geen slachtoffer van gewapende aanval
- Irak vraagt wel om militaire hulp

RECHT OP COLLECTIEVE ZELFVERDEDIGING TER ONDERSTEUNING VAN IRAK: TOEPASSING

- Conclusie: het recht op collectieve zelfverdediging kan eerder niet ingeroepen worden wegens niet-ervulling van alle cumulatieve voorwaarden

INTERVENTIE OP UITNODIGING TER ONDERSTEUNING VAN IRAK

- Militaire interventie door vreemde troepen in een intern conflict op uitnodiging van de regering van de staat in kwestie.
- Toestemming door een effectieve, legitieme regering
- Begrensd door het principe van zelfbeschikking
- Mogelijk als doel terrorismebestrijding is = doelgebaseerde benadering

INTERVENTIE OP UITNODIGING TER ONDERSTEUNING VAN IRAK: TOEPASSING

- Geldige rechtvaardigingsgrond, want:
 - 1) De Iraakse regering is de legitieme regering
 - 2) IS staat op de lijst van terroristische organisaties
 - 3) Irak is het slachtoffer van terroristische aanvallen
 - 4) Irak vraagt om hulp met als doel IS te bevechten
 - 5) Andere staten beroepen zich op de toestemming van Irak en het doel terrorisme te bestrijden => doelgebaseerde benadering gehandhaafd

RESPONSIBILITY TO PROTECT: 3 PIJLERS

- Pijler 1: De verantwoordelijkheid van de staat om de bevolking, nationale onderdanen of niet, te beschermen tegen genocide, oorlogsmisdaden, etnische zuivering en misdaden tegen de menselijkheid
- Pijler 2: De toewijding van de internationale gemeenschap om de staten te ondersteunen om de eerste pijler te bereiken
- Pijler 3: De verantwoordelijkheid van de lidstaten van de VN om collectief te reageren op een tijdige en besloten wijze wanneer een staat manifest faalt om bescherming te bieden

RESPONSIBILITY TO PROTECT: TOEPASSING PIJLER I OP SYRIË EN IRAK

- De daden door IS in Irak en Syrië kunnen beschouwd worden als genocide, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid:
 - Rapport van 2015 van het Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten (Irak)
 - Rapport van 2016 door de *UN Commission of Inquiry Syria* (Syrië)
- Dus: Irak en Syrië hebben de primaire verantwoordelijkheid om hun bevolking te beschermen

RESPONSIBILITY TO PROTECT: TOEPASSING PIJLER 2 OP SYRIË EN IRAK

- De internationale gemeenschap moet Syrië en Irak helpen om pijler 1 te vervullen:
 - Aanmoediging door VN-Veiligheidsraad en de Algemene vergadering van de VN
 - Onafhankelijke Internationale Commissie van Onderzoek over Syrië
 - United Nations Assistance Mission for Iraq en UN Investigate team
 - ...
- Als Syrië en Irak hun verantwoordelijkheid dan niet opnemen, beter Pijler 3

RESPONSIBILITY TO PROTECT: TOEPASSING PIJLER 2 OP SYRIË EN IRAK

- Verantwoordelijkheid om te beschermen van de internationale gemeenschap
 - Niet-vreedzame maatregelen kunnen indien:
 - a) vreedzame maatregelen inadequaet zijn
 - b) nationale autoriteiten manifest falen om hun bevolking te beschermen
- In deze gevallen kan collectieve actie via de VN-Veiligheidsraad
- => Probleem: de VN-Veiligheidsraad heeft geen mandaat voor geweld op basis van de R2P gegeven, dus geen geldige grond
- Bovendien: geen staat heeft zich beroepen op de R2P, dus de Syrische crisis heeft geen opmerkelijke impact op deze grond

HUMANITAIRE INTERVENTIE ALS RECHTVAARDIGINGSGROND OP BASIS VAN HVN?

- In de rechtsleer 2 stromingen over interpretatie art. 2 (4) HVN:
 - 1) Strikte stroming: verbod is absoluut, tenzij art. 51 HVN of hoofdstuk VII HVN
 - 2) Brede stroming: geweldsverbod kan opgeheven worden op basis van humanitaire interventie

Conclusie: onzekerheid: geen stevige rechtvaardigingsgrond op basis van HVN

HUMANITAIRE INTERVENTIE ALS RECHTVAARDIGINGSGROND OP BASIS VAN INTERNATIONAAL GEWOONTERECHT?

- Art. 2 (4) HVN = een norm van *jus cogens*
- Art. 53 WVV: een afwijking op een norm van *jus cogens* kan enkel door een latere norm van *jus cogens*
 - Humanitaire interventie is geen dwingende uitzondering door afwezigheid van sterke statenpraktijk en *opinio iuris*
- Conclusie: geen geldige rechtvaardigingsgrond voor geweld

BEDANKT VOOR UW AANDACHT
MERCIE POUR VOTRE ATTENTION

Zijn er vragen?

